

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Сакалюк Дмитро Васильович

<https://orcid.org/0009-0003-9722-996X>

здобувач третього рівня вищої освіти,

Державний податковий університет

м. Ірпінь, Україна

Корупція є ймовірно найбільшою загрозою фінансовій безпеці держави, оскільки її результатом є незаконне особисте збагачення службових осіб, громадських і політичних діячів і це явище напряму пов'язане з публічними фінансами.

Корупція завжди є негативним суспільним явищем. Таке явище проявляється в злочинному використанні визначеним колом осіб своїх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

Законодавче поняття корупції дається в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції». Так, під корупцією розуміється – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1].

Корупція у сфері публічних фінансів в основному полягає у незаконному використанні бюджетних коштів державними службовцями та посадовими особами, які користуються своїми службовими повноваженнями для отримання неправомірної вигоди та збагачення за рахунок публічних фінансів держави.

Фінансова ж безпека держави є складовою національної безпеки, основою економічного розвитку держави, що забезпечує її суверенітет та цілісність, а також достойний рівень життя її громадян. Негативний вплив на забезпечення фінансової безпеки держави справляють внутрішні та зовнішні загрози. Корупція є однією з основних таких загроз.

Серед наслідків корупції можна виділити такі як: гальмування економічного розвитку держави, зниження інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, зниження рівня життя громадян, підвищення

рівня фінансової злочинності, вплив людського капіталу за кордон, збільшення рівня інфляції, збільшення державного боргу, деградація державних інституцій, зниження демократичного розвитку.

Високий рівень корупції може бути і інструментом негативного впливу на державу ззовні, оскільки інші держави чи приватні структури мають більше можливості підкуповувати корумпованих політиків та урядовців задля своєї вигоди.

Для протидії корупції в правовій державі має бути ефективне законодавче регулювання. Однак окрім законодавчого регулювання, також потрібні і дієві антикорупційні заходи на різних рівнях, що можливо при забезпеченні незалежності антикорупційних органів та забезпеченні принципу верховенства права.

На сьогоднішній день, рівень корупції в Україні є невтішним. Так, Україна отримала 35 балів зі 100 можливих в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2024 рік. У новому дослідженні Transparency International наша країна посідає 105 місце поміж 180 країн [2]. Так само 35 балів за результатами цього річного дослідження має Сербія. На один бал нас випереджає Домініканська Республіка, тоді як на бал менше набрали Алжир, Бразилія, Малаві, Непал, Нігер, Таїланд і Туреччина.

Найменш корумпованими країнами світу є: Данія, Фінляндія, Сінгапур, Нова Зеландія, Люксембург, Норвегія, Швейцарія та Швеція (майже всі з понад 80 балами за останні тринадцять років). Найкорумпованішими сприймаються Південний Судан (8 балів), Сомалі (9) та Венесуела (10) [3].

Слід зазначити, що високий рівень корупції в Україні вкрай негативно впливає на фінансову безпеку держави. Це недопустимо враховуючи те, що Україна перебуває у воєнному стані і для боротьби з ворогом має бути достатній рівень фінансового забезпечення різних галузей.

Корупція у сфері публічних фінансів є значною загрозою фінансовій безпеці нашої держави. Це помітно з того, що публічні фінанси складають основну частину фінансової системи України, бюджети (державний і місцеві), кошти державних та комунальних суб'єктів господарювання, а також кошти цільових фондів, акумулюють переважну частину фінансових ресурсів всієї економіки.

Одним із основних інструментів, що забезпечує ефективність формування та використання фінансових ресурсів в публічному секторі а також подолання корупції є прозорість, яка повинна охоплювати всі етапи руху публічних фінансових ресурсів від сплати податків та формування доходної частини бюджетів до розподілу бюджетних коштів та їх остаточного використання через максимальну прозорість

здійснення державних закупівель. [4, с. 111]. Прозорість формування та використання публічних фінансових ресурсів може забезпечуватись як за допомогою нормативно-правового регулювання так і за допомогою інформаційних ресурсів.

Окрім прозорості, подоланню корупції сприяє і високий рівень правової культури в країні. В першу чергу, для забезпечення високого рівня правової культури, в країні має діяти принцип верховенства права. Верховенство права зазвичай розуміється як принцип, що передбачає панування права у життєдіяльності громадянського суспільства і функціонуванні правової держави. Тобто саме принцип верховенства права в Україні має визначати умови життєдіяльності всієї країни, зокрема порядок створення, існування і функціонування державних органів і громадських організацій, порядок взаємодії різних суб'єктів між собою.

Враховуючи історію розвитку різних країн, в тому числі і фінансового, та їхньої боротьби з корупцією, важливим є розірвання так званого «порочного кола» в якому перебувають багато достатньо корумпованих і, відповідно, нерозвинених країн. До таких країн, на жаль, можна віднести і Україну, оскільки з моменту здобуття незалежності, корупція в Україні перебуває на достатньо високому рівні по сьогоднішній день. Якщо повертатись до історії, в переважній більшості в корумпованих країнах панували екстрактивні політичні та економічні інститути, що далекі від демократичних цінностей, верховенства права і звісно від прозорості формування та використання публічних фінансових ресурсів. Правителі чи політична еліта в таких країнах не зацікавлені в фінансовому розвитку країни в цілому та її громадян, оскільки такий розвиток міг зашкодити їхній владі, оточенню та особистій фінансовій вигоді. Тому ряд таких країн не могли, в силу різних обставин і через небажання еліт, розірвати те корумповане «порочне коло» в якому вони перебували і створити інклюзивні політичні та економічні інститути з низьким рівнем корупції. Багато країн досі не можуть розірвати згадані «порочні кола», тому і продовжує існувати світова нерівність в розвитку різних країн. Ми можемо прослідкувати, той факт, що менш корумповані країни є більш розвиненими фінансово, зазвичай це демократичні країни в яких діє принцип верховенства права та поважаються права людини.

Враховуючи зазначене, навіть в умовах сьогодення, під час дії воєнного стану, для України важливим є зберегти демократичні цінності та верховенство права, розвивати інклюзивні політичні та економічні інститути, оскільки за таких умов рівень корупції буде знижуватись, що позитивно вплине на фінансовий розвиток та на зміцнення фінансової безпеки держави.

Література:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
2. Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024. Transparency International Ukraine. 2024. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
3. Corruption Perceptions Index, 2024. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>
4. Публічні фінанси: транспарентність vs корупція: монографія : [за заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник]. Суми : видавництво «Ярославна». 2020. 208 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-544-3-27>

ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДІЇ КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ: ПРОБЛЕМА ПЕРЕСУВАННЯ З МЕТОЮ НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Соловей Денис Юрійович

*кандидат юридичних наук, адвокат,
старший науковий співробітник відділу проблем публічного права,
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

У зв'язку із запровадженням воєнного стану на території України 24 лютого 2022 року, діяльність кожного адвоката була ускладнена додатковими правовими прогалинами, які безпосередньо впливають на гарантії адвокатської діяльності.

Як зазначив Ю.В. Оніщик, «в умовах воєнного стану адвокатура України здійснювала діяльність у таких напрямках: прийняття організаційних рішень до кінця дії режиму воєнного стану; організація надання безоплатної правової допомоги особам, які потребують тимчасового захисту, за кордоном; надання безоплатної правової допомоги особам на території України; участь у обговоренні проектів законів, які стосуються професійних прав і гарантій адвокатської діяльності; благодійна допомога Збройним силам України, територіальній обороні, адвокатам та їхнім сім'ям, постраждалим внаслідок воєнних дій в Україні; гуманітарна допомога; волонтерська діяльність; надання адвокатам із сусідніх регіонів приміщення для роботи; протидія